

CRNOGORSKI – SRPSKI, BOSANSKI, HRVATSKI JEZIK I KNJIŽEVNOST

EKSTERNA PROVJERA ZNANJA UČENIKA NA KRAJU III CIKLUSA OSNOVNE ŠKOLE

UPUTSTVO

VRIJEME RJEŠAVANJA TESTA: 70 MINUTA

Ne okreći stranice i ne rješavaj zadatke dok to ne dozvoli dežurni nastavnik.

Test **MORA** biti napisan hemijskom olovkom/nalivperom.

Možeš da pišeš ćirilicom ili latinicom. Piši čitko pisanim slovima.

Ako pišeš štampanim slovima, istakni veliko slovo. Poštuj gramatička i pravopisna pravila. Ako misliš da si pogrešno rješavao/rješavala zadatak, prekriži i rješavaj ponovo.

Ne smiješ koristiti korektor.

Zadatke ne moraš rješavati redom kojim su navedeni u testu.

Ukoliko završiš ranije, provjeri svoja rješenja.

Zadatak će se vrednovati s nula (0) bodova ako je:

- ▶ odgovor netačan
- ▶ odgovor nečitko i nejasno napisan
- ▶ odgovor napisan grafitnom olovkom
- ▶ napisan ili zaokružen i tačan i netačan odgovor.

Srećno!

JUN, ŠKOLSKE 2024/2025. GODINE

ŠIFRA UČENIKA

PRAZNA STRANA

Pročitaj tekst *Kako se zvao prvi čovjek u istoriji?*, pa odgovori na pitanja 1, 2, 3, 4 i 5.

KAKO SE ZVAO PRVI ČOVJEK U ISTORIJI? NAJVRANIJI ZAPISI NAŠIH PREDAKA IZGLEDAJU OVAKO:

Ova glinena pločica ispisana je u gradu Uruku prije više od pet hiljada godina. Na njoj piše: 135.000 litara ječma 37 mjeseci Kušim. Šta misliš da to znači?

Reklo bi se da je izvjesni Kušim ovim potvrdio da je primio količinu od 135.000 litara ječma u periodu od 37 mjeseci. Ako je taj Kušim bio stvarna osoba, onda je on prvi čovjek u istoriji za koga znamo kako se zvao! Interesantno je to što prvo ime zabilježeno u istoriji čovječanstva nije ime nekog velikog vojskovođe, pjesnika ili proroka, nego običnog činovnika koji je provodio dane brojeći zrnevlje. Prvi pisani tekstovi nijesu bili nikakva dubokoumna filozofska razmišljanja, niti pjesme, niti priče o kraljevima i bogovima. Bile su to dosadne računovodstvene bilješke u kojima su se navodili vlasnici, imovina i poreska dugovanja. Ne treba da nas čudi što su ovi tekstovi dosadni, jer ono što je bilo zanimljivo i uzbudljivo, nije moralo da se zapisuje – ljudi su to pamtili. Pismo je izmišljeno zbog dosadnih stvari.

Priča o tome zbog čega je izmišljeno pismo odgovor je na samo jedno od mnogih važnih pitanja kojima se bavi čuveni istoričar i filozof Juval Noa Harari, autor svjetskog bestseler *Sapijens*, u svojim knjigama iz serijala *Mi nezaustavljivi*. Serijal je namijenjen mlađim tinejdžerima i, po planu, trebalo bi da obuhvati četiri knjige. U prvoj knjizi – *Kako smo osvojili svet* – čitaoci su saznali kako je čovjek zahvaljujući otkriću vatre, udruživanju i vjerovanju u zajedničke priče postao najmoćnija vrsta na planeti Zemlji. Nedavno je objavljen i drugi dio – *Zašto svet nije pravedan* – koji se već našao na listi bestseler magazina *New York Times*. Harari priču započinje opisom procesa prelaska sa sakupljačkog na uzgajivački način života, koji je čovječanstvu donio i mnoštvo prepreka i problema.

Nit koja povezuje obje knjige je isticanje ljudske supermoći – sposobnosti pričanja priča. Oko priča se pojedinci udružuju i zajednički djeluju u svojim društvima. Bilo da potiču iz mitologije, religije, bajke, državne politike, bilo da su u pitanju lekcije iz istorije u školi, Hararijevo uporno insistiranje na moći priča da utiču na stvaranje boljeg, ali i ružnijeg svijeta, poziva mladu publiku na kritičko čitanje njegovih knjiga, kao i svih drugih narativnih sadržaja.

Iako su prvenstveno namijenjene mlađim tinejdžerima, u ovim uzbudljivim i autentičnim knjigama uživaće svi čitaoci istraživačkog duha i kritičkog pogleda na svijet. Hararijeve knjige prevedene su na 65 jezika i prodane u 40 miliona primjeraka, a smatraju ga i jednim od najuticajnijih intelektualaca današnjice.

(Prilagođeno prema: www.detinarije.com/category/obrazovanje/biblioteka)

1.

Prvi čovjek čije je ime zabilježeno u istoriji čovječanstva bio je:

1. vojskovođa
2. činovnik
3. pjesnik
4. prorok

Zaokruži broj ispred tačnog odgovora.

1 bod

2.*Pismo je izmišljeno zbog dosadnih stvari.***Obrazloži navedenu tvrdnju pozivajući se na tekst.**

1 bod

3.**U kojim knjigama autor Juval Noa Harari piše i o tome zbog čega je izmišljeno prvo pismo?**

1 bod

4.**Ako je tvrdnja tačna, zaokruži T, a ako nije tačna, zaokruži N.**

Hararijeve knjige su isključivo namijenjene mlađim tinejdžerima.	T	N
Prvo zabilježeno ime čovjeka u istoriji čovječanstva bilo je Kušim.	T	N
Čovjekova supermoć je sposobnost pričanja priča.	T	N
Čitaoci mogu očekivati nastavak serijala <i>Mi nezaustavljivi</i> .	T	N

1 bod

5.**Navedi dvije činjenice koje govore o popularnosti knjiga autora Juvala Noe Hararija.**

2 boda

6.**Popuni tabelu podacima koji nedostaju.**

Književno djelo	Autor	Književni lik
		Vuk Mandušić
<i>Most na Žepi</i>		

2 boda

Pročitaj odlomak iz teksta *Ogrlica* i riješi 7, 8, 9. i 10. zadatak.

Gospođa Loazel, žena pisara Ministarstva prosvjete, lijepa i ljupka, žudjela je za raskošnim životom i balovima. Njen muž, znajući to, izmoli pozivnicu za prijem kod ministra prosvjete i njegove žene. Gospođa Loazel, za tu priliku, kupi haljinu i pozajmi dijamantsku ogrlicu od prijateljice, gospođe Forestje. Na prijemu je gospođa Loazel blistala i privukla pažnju prisutnih.

1. (...) Ona pred ogledalom skide svoj ogrtač kojim bješe uvila ramena ne bi li se još jednom vidjela u svoj svojoj ljepoti. Ali, odjednom vrisnu. Oko vrata više nije imala ogrlicu od dijamanta. Muž joj se bješe upola svukao; on je zapita: – Šta ti je?
Ona mu se okrete izbezumljena:
– Ja... ja... nema ogrlice od dijamanta gospođe Forestje. (...)
2. Kad gospođa Loazel odnese ogrlicu gospođi Forestje, ova reče našavši se malo uvrijeđena:
– Trebalo je da mi je vratiš ranije, mogla mi je ustrebat. Ona i ne otvori kutiju, od čega je strahovala njena prijateljica. Šta li bi pomislila kad bi primijetila da joj je podmetnula drugu ogrlicu? Zar je ne bi smatrala za kradljivicu?
I gospođa Loazel osjeti kako je strašan život siromaha. Ali, ona se odjednom junački pomiri s njim. Otpustili su sluškinju; promijenili su stan; uzeli su pod najam stan u potkrovlju. Obavljala je teške domaće poslove... Svakog mjeseca morali su sređivati mjenice i potpisivati nove ne bi li dobili u vremenu... Krajem desete godine isplatili su sve, sve, zajedno sa zelenaškom kamatom na kamatu.
3. Sad je gospođa Loazel izgledala kao ostarjela žena. (...) Loše očešljana, s nakrivo opasanim suknjama i crvenih ruku, ona je glasno govorila i prala sudove vrelom vodom. Ali bi ponekad, kad bi joj muž bio u kancelariji, sjedjela pored prozora, pa bi mislila na nekadašnje večernje posijelo, na onaj bal kad je bila tako lijepa i toliko cijenjena. Šta bi se dogodilo da nije izgubila tu ogrlicu? Ko zna! Ko zna! Kako je život čudan, promjenljiv! Kako malo treba pa da čovjek propadne ili da se spase!
4. Jedne nedjelje, kad je izašla da se prošetala Jelisejskim poljima ne bi li se odmorila od rada u toku nedjelje, ona odjednom ugleda jednu ženu koja je vodila u šetnju jedno dijete. Bila je to gospođa Forestje, uvijek mlada, uvijek lijepa, uvijek primamljiva. Gospođa Loazel se uzbudi. Da li da porazgovara s njom? Da, svakako. A sada, kad je sve platila, reći će joj sve. Zašto da ne? Priđe joj.
Prijateljica je nije prepoznala i začudila se što joj se ta domaćica tako prijateljski obraća. Ona promuća:
– Ama..., gospođo..., Ja nijesam... Svakako ste se prevarili.
– Nijesam. Ja sam Matilda Loazel.
Njena prijateljica uzviknu:
– O..., jadna moja Matilda, ala si se izmijenila!
– Jesam. Imala sam veoma teških dana otkad te nijesam vidjela i mnogo nevolja... a sve zbog tebe! Sjećaš li se one ogrlice s dijamantima koju si mi pozajmila za bal u ministarstvu?
– Sjećam se. Pa?
– Pa, izgubila sam je. Donijela sam ti drugu, onakvu istu. (...)
Veoma uzbuđena gospođa Forestje uhvati je za obje ruke.
– O, jadna moja Matilda! Ti dijamanti na mojoj ogrlici bili su lažni. Ona nije vrijedjela više od pet stotina franaka!...

Gi de Mopasan

7.

**Glavni lik u tekstu je gospođa Loazel.
Zaokruži broj ispred opisa koji se odnosi na nju.**

1. ravnodušna i propala od teškog rada
2. lijena i željna raskošnog života
3. pomirljiva i ponosna

1 bod

8.

U ovoj priči gubitnik je gospođa Loazel.

Obrazloži svoj stav u odnosu na datu tvrdnju dovodeći u vezu život gospođe Loazel prije i poslije gubitka ogrlice.

2 boda

9.

Iz 3. dijela teksta prepisi citat koji bi mogao da bude ideja/poruka teksta.

1 bod

10.

A) Kojem književnom rodu pripada tekst?

1 bod

B) Pisac upotrebljavlja različite oblike kazivanja u tekstu.

Pročitaj 3. dio teksta i podvuci rečenicu u kojoj koristi detalj u opisivanju lika.

1 bod

Pročitaj sljedeće stihove i riješi zadatke 11, 12 i 13.

Ikona

Vidim li koju ženu
tebi da liči:
u kaputu pepeljastom i belom šeširu
dešava se na ulici da zastanem.
I mada znam odavno već da truneš,
pomislim: možda si ti.

Inače, ti znaš:
u Boga nismo verovali
ni ja ni ti.
I zaista nema to sa njim veze
što želim
pred slikom tvojom kandilo da palim.

Risto Ratković

11. Stilska figura upotrijebljena u naslovu pjesme je:

1. metafora
2. hiperbola
3. poređenje
4. personifikacija

Zaokruži broj ispred tačnog odgovora.

1 bod

12. Šta lirski subjekat pokazuje i naglašava direktnim obraćanjem (pomislim: možda si ti; Inače, ti znaš)?

1 bod

13. Imenuj vrstu stiha kojom je napisana pjesma *Ikona*.

1 bod

14. U *Gorskom vijencu* Vuk Mandušić:

1. se divi ljepoti žene
2. zavidi mrtvom Andriji

Opredijeli se za jedan odgovor i obrazloži ga.

1 bod

15. Napiši:

genitiv množine imenice **čitaoci** _____

pridjev u ženskom rodu od imenice **bolest** _____

2 boda

16. Imenuj padež podvučenih riječi u rečenici.

O, jedna moja Matilda! Ti dijamanti na mojoj ogrlici bili su lažni.

Matilda _____

dijamanti _____

ogrlici _____

2 boda

17. A) Dopuni rečenicu odgovarajućom riječju iz zagrade.

_____ mi je vremena da riješim i taj zadatak.
(Hvalilo/Falilo)

1 bod

B) Napiši skraćénice riječi:

i tako dalje _____; i slično _____.

1 bod

18. Prepiši rečenice vodeći računa o pravopisnim pravilima.

A) Pročitaj tekst od 16. – 23. strane.

1 bod

B) Danas smo učili o prvom svjetskom ratu.

1 bod

19. Podvuci tačno napisanu riječ.

bregovi – brijegovi

1 bod

20.

- piši o (ne)popularnosti društvenih igara danas
- opiši svoju omiljenu društvenu igru (pravila, broj igrača, cilj igre, da li se igra na internetu ili uživo...)
- navedi s kim najviše voliš da igraš i zašto
- opiši kako se osjećaš/ošeaš tokom igre dok gubiš ili dobijaš
- saopšti svoj stav o uticaju ove igre na tvoj svakodnevni život (prednosti i/ili nedostaci...).

18 bodova

PLAN ZA PISANJE SASTAVA (nije obavezan)

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

SASTAV

Handwriting practice lines consisting of 28 horizontal lines.

Lined paper template with horizontal ruling lines.

Handwriting practice lines consisting of 30 horizontal lines.

SAMO ZA OCJENJIVAČE

OBRAZAC ZA BODOVANJE SASTAVA ŠKOLSKE 2024/25. GODINE

20. ZADATAK

BROJ RIJEČI: _____

SADRŽAJ				JEZIK I FORMA TEKSTA			
	0	1	2		0	1	2
1. zahtjev	☐	☐	☐	LEKSIKA	☐	☐	☐
2. zahtjev	☐	☐	☐	GRAMATIKA	☐	☐	☐
3. zahtjev	☐	☐	☐	PRAVOPIS	☐	☐	☐
4. zahtjev	☐	☐	☐	KOHERENTNOST	☐	☐	
5. zahtjev	☐	☐	☐	FORMA TEKSTA	☐	☐	

POPUNJAVA KOMISIJA ZA OCJENJIVANJE

Ukupan broj osvojenih bodova na testu: _____

Ocjena: _____

KOMISIJA:

GLAVNI OCJENJIVAČ:

Dana _____ 20____. godine